

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

ในสภาพปัจจุบัน ประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งหมายถึงอยู่ในภาวะที่ประเทศต้องได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ทั้งนี้เพื่อนำการพัฒนาประเทศไปสู่ความเจริญและมั่นคงในที่สุด

แต่จากผลการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 20 ปีมาแล้ว การพัฒนาดังกล่าวยังไม่อาจบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เท่าที่ควร ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทยังประสบกับปัญหาและตกอยู่ในวัฏจักรแห่งความเลวร้ายอันได้แก่ การมีปัญหาด้านสุขภาพ ความเจ็บป่วย มีปัญหาความยากจน ปัญหาความไม่รู้ด้านการศึกษา และปัญหาความเฉื่อยชา การขาดความกระตือรือร้น

อาจสรุปสาเหตุที่สำคัญของการไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้หลายประการ อาทิ การเน้นการพัฒนาแต่เพียงบางด้าน ประชาชนขาดความร่วมมือในการพัฒนา เป็นต้น

จากประเด็นดังกล่าวในข้างต้น การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในลักษณะที่สมดุลย์ควบคู่กันไปในทุก ๆ ด้าน โดยมีมุ่งแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่ปรากฏอยู่และเมื่อพิจารณาอย่างรอบด้านแล้ว จะพบว่าการพัฒนาที่นับว่าได้ผลดีที่สุดคือ การพัฒนาที่ตัวบุคคล¹

การพัฒนาบุคคลนั้นต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนอุดมการณ์เก่า ๆ ที่มีอยู่และเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการพัฒนา ให้เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์

---

¹ คำสั่งศูนย์ประสานงานทหารกองหนุนแห่งชาติที่ 2/2528 เรื่อง นโยบายในการดำเนินการด้านการเมือง, ลงวันที่ 10 มกราคม 2528, หน้า 1 - 2.

และเกื้อหนุนต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อาทิ ความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย การเคารพต่อกฎหมายและการมีวินัย เป็นต้น เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือกันของคนในสังคมในการต่อสู้และแก้ไข ปัญหาของประเทศชาติต่อไป

การให้การฝึกอบรม ให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเร่งด่วนในภาวะที่ประเทศชาติกำลังประสบกับปัญหาทางการเมืองทั้งภายในประเทศและภัยคุกคามจากภายนอกประเทศ เพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของประเทศร่วมกันได้นำความรู้และหลักการของศึกษากการปกครองแบบประชาธิปไตยไปใช้ในการดำเนินชีวิต อันเป็นการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองในแนวทางที่ถูกต้องขึ้นในสังคมไทย

สิ่งเหล่านี้เป็นดัชนีหรือตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงเป็นปึกแผ่นภายในประเทศชาติขึ้นนั้น จำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องมีการดำเนินงานเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะมวลชนพื้นฐานที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งอาศัยอยู่ในชนบท แม้ว่าจะมีหน่วยงานทางราชการหลายหน่วยงานต่างก็ปฏิบัติภารกิจดังกล่าวอยู่บ้างแล้ว แต่ก็ยังเป็นไปในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างทำ ขาดการประสานงานและการปฏิบัติตลอดจนการกำหนดรูปแบบและแนวทางที่จะให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันผลที่ตามมาก็คือ การไม่ประสมผลสำเร็จตามเป้าหมาย ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานตกต่ำขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน สิ้นเปลืองทรัพยากรและประชาชนขาดศรัทธาคือทางราชการในที่สุดก็จะเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย

โครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติเป็นโครงการหนึ่งซึ่ง ทัพบก พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีมีดำริให้ทางราชการดำเนินการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งมีคุณภาพและกระจัดกระจายอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ โดยเล็งเห็นถึงทหารกองทุนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนและผ่านการรับใช้ประเทศชาติในทางราชการทหารมาไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นกลุ่มคนที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบค้ำหน้าที่มีความอดทน กล้าหาญ เสียสละ และทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะมาเป็นเวลานาน

ดังนั้น ทหารกองทุนเหล่านี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติและอยู่ในสภาพที่พร้อมในการนำมาหมักกำลังในการพัฒนาชนบทในยามสงบและเป็นกำลังสำคัญในยามสงคราม ตลอดจนเป็นแกนนำประชาชนในการพัฒนาทุก ๆ ด้านได้อีกโสดหนึ่งด้วย

ทพ๓ นายกรัฐมนตรีจึงมอบหมายให้กระทรวงกลาโหมดำเนินการ กระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้ว เห็นชอบให้กองทัพบกเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดตั้งโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยมีศูนย์ประสานงานทหารกองทุนแห่งชาติ เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานและมีการจัดตั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ขึ้น

นโยบายประการหนึ่งของโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติมุ่งส่งเสริมให้ทหารกองทุนได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และเพื่อเป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองตามแนวทางการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องให้การเรียนรู้ทางการเมืองและฝึกฝนประชาธิปไตยในทางปฏิบัติแก่ทหารกองทุนขึ้น โดยรวมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการทหาร ในอันที่จะสร้างศรัทธาประชาชนให้เกิดขึ้นในตัวของทหารกองทุน และเพื่อให้เข้าใจถึงการรวมกลุ่มฝึกฝนปฏิบัติประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง จึงได้มีโครงการเผยแพร่ประชาธิปไตย โดยมีศูนย์รวมเป็นแห่ง ๆ ในหมู่บ้านและตำบลต่าง ๆ และได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนสิงหาคม 2526 เรียกว่า "ศาลาประชาธิปไตย" โดยอยู่ในความรับผิดชอบของคณะทำงานฝ่ายการเมือง ศูนย์ประสานงานทหารกองทุนแห่งชาติ ต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งศาลาประชาธิปไตยขึ้นในอีกหลายแห่ง จนปัจจุบันมีศาลาประชาธิปไตยมากกว่า 100 แห่ง ได้รับการจัดตั้งขึ้นกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ

ศาลาประชาธิปไตยมีแนวนโยบายที่มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมกันคิด ร่วมดำเนินการและร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย ตลอดจนให้การเรียนรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในแนวทางที่ถูกต้องและเปลี่ยนแนวความคิด ความเชื่อและค่านิยม ตลอดจนอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้หมดไป เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศและเสริมสร้างคือความมั่นคงของประเทศชาติในที่สุด

สภาพปัญหา

สภาพของการเมืองไทยที่ผ่านมามักจะพบปรากฏการณ์ในเรื่องของการช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์ทางการเมืองอยู่เสมอ ในบางครั้งมีการใช้ความรุนแรงทางการเมืองในรูปของการยึดอำนาจของรัฐบาล การปฏิวัติรัฐประหาร การล้มล้างอำนาจรัฐบาล ปรากฏการณ์ใน

ลักษณะดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศและยังก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติโดยส่วนรวม

องค์กรทหาร เป็นองค์กรหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานคู่บ้านคู่เมืองในการปกป้อง และรักษาความมั่นคงของชาติต้อง เข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรอื่น ๆ และประชาชน ในการพิทักษ์ รักษาความสงบและนำการพัฒนาประเทศตามข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 ในมาตรา 56 ความว่า "รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐและผลประโยชน์ แห่งชาติ กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อปราบปรามการกบฏและจลาจล เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐและเพื่อการพัฒนาประเทศ"

ดังนั้น ในปัจจุบันจะพบว่าองค์กรทหารได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศใน หลาย ๆ ด้าน การพัฒนาประเทศทางด้านการเมืองก็เป็นการพัฒนาที่สำคัญด้านหนึ่งที่องค์กรทหาร ได้มีส่วนร่วมและให้การส่งเสริมการ เมืองระบอบประชาธิปไตย โดยมุ่งส่งเสริมให้ประชาชน เกิดการเรียนรู้ทางการเมืองและ เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาแนวความคิดทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองและแนวความคิดทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย มักจะกล่าวถึง พฤติกรรมของประชาชนในฐานะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำ ก็ตามสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงดังที่ เกเบรียล เอ อัลมอนด์ (Gabriel A. Almond) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ทางการเมือง (Political Socialization) ว่าเป็น กระบวนการที่ทำให้บุคคลหรือประชาชนได้รับทัศนคติทางการเมืองและมีพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น¹ ซึ่ง ซิดนีย์ เวอร์บา (Sidney Verba) ได้กล่าวถึงแบบแผนของความรู้สึกรู้สึก ทัศนคติทางการเมืองของบุคคลหรือประชาชนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมการเมือง และแสดงพฤติกรรม ไม่ว่าจะ โดยกิจกรรมทางการเมืองหรือสถาบันทางการเมืองนั้นคือ วัฒนธรรมทางการเมือง²

¹Gabriel A. Almond, "Political Progress", in Comparative Politics Today : A World View, ed., Gabriel A. Almond (Boston : Little, Brown, 1974), p. 44.

²Sidney Verba, "Comparative Political Culture" in Lucian W. Pye and Sidney Verba (eds.), Political Culture and Political Development (Princeton : Princeton University Press, 1965), p. 816.

และ เกเบรียล เอ อัลมอนด์ กับ ซิดนีย์ เวอร์บา ได้กล่าวถึงการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่จะบรรลุความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องต่อระบบประชาธิปไตย คือ ประชาชนจะต้องมีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย¹

ในปัจจุบันรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้สามารถพัฒนาตนเองและนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ โดยเห็นนโยบายกับส่วนราชการต่าง ๆ ริเริ่มโครงการต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพประชาชนด้วยการที่ประชาชนเป็นเจ้าของโครงการและดำเนินการโดยประชาชนเป็นหลัก ทางราชการคงให้เพียงการช่วยเหลือในสิ่งที่ประชาชนไม่อาจดำเนินการได้

โครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ เป็นโครงการหนึ่งในหลาย ๆ โครงการที่สนองตอบค่อนนโยบายดังกล่าว และมุ่งจะขยายผลให้ประชาชนได้มีการเรียนรู้ทางการเมืองตามวิถีทางแบบประชาธิปไตยโดยจัดตั้งศาลาประชาธิปไตยขึ้นมาเป็นที่ฝึกอบรมและปฏิบัติตลอดจนสร้างความศรัทธาให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจการปกครองแบบประชาธิปไตย

แต่การดำเนินการจัดตั้งศาลาประชาธิปไตย และแผนดำเนินงานตลอดจนกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตยมีหลักการที่สอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยหรือไม่อย่างนั้น และผลที่ได้รับจากการจัดตั้งประชาธิปไตยในด้านการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตยนั้น ประชาชนมีทัศนคติและบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ อย่งไรนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงหลักการและแนวทางในการจัดตั้งศาลาประชาธิปไตย ตลอดจนการดำเนินงานว่าสามารถใช้เป็นสถาบันทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่เป็นตัวการในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองได้หรือไม่อย่างไร
2. ศึกษาถึงหลักการจัดตั้งและดำเนินงานกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตยในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนว่าสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร

¹Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Emocracy in Five Nations (Boston : Little, Brown, 1965), p.3.

3. ศึกษาและวัดถึงทัศนคติทางการเมืองของประชาชนผู้เข้าร่วมในกิจกรรมตามแผนงานการฝึกอบรมและให้การ เรียนรู้ทางการ เมืองของศาลาประชาธิปไตย ว่ามีความสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาถึงแนวความคิดและนโยบายตลอดจนกระบวนการในการจัดตั้งและดำเนินงานศาลาประชาธิปไตย ตามโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยวิเคราะห์ในกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการเมือง

โดยจะศึกษาในลักษณะที่เน้นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมศาลาประชาธิปไตยตามโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ เป็นหลัก จึงต้องเลือกพื้นที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อยืนยันค่อนแนวความคิดและสมมติฐานของการศึกษา

ในการเก็บข้อมูลภาคสนามนี้ แม้จะได้มีการจัดตั้งศาลาประชาธิปไตยตามโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ ในระหว่างปี พ.ศ. 2526-2528 เป็นจำนวนถึง 111 แห่ง¹ ซึ่งตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่เนื่องจากผู้วิจัยมีระยะเวลาวิจัยที่จำกัดและมีงบประมาณไม่มากนัก จึงได้ตั้งเป้าหมายที่จะเลือกศาลาประชาธิปไตยตัวอย่างในแต่ละภาค ซึ่งได้รับผลสำเร็จ เพื่อให้เป็นหน่วยงานสำหรับการศึกษาเพียง 4 แห่ง โดยเลือกจากทุก ๆ ภาคดังนี้

1. ภาคกลาง ศาลาประชาธิปไตย ตำบลหนองยาว อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ภาคเหนือ ศาลาประชาธิปไตย ตำบลจรม อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศาลาประชาธิปไตย ตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
4. ภาคใต้ ศาลาประชาธิปไตย ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

---

¹ ศูนย์ประสานงานทหารกองทุน ศูนย์ปฏิบัติการ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน "แถลงผลการปฏิบัติงานตามโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติในปี 2528" ในวารสาร กนช. ฉบับพิเศษ ปีที่ 3 ฉบับที่ 12 (ประจำเดือนกันยายน, 2528), หน้า 31.

เหตุที่เลือกพื้นที่ 4 แห่งดังกล่าว เพราะเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลสำเร็จจากการพัฒนาสาธา-
 ประชาธิปไตย เช่น ศาลาประชาธิปไตย ตำบลหนองยวานั้น ก็ชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านพัฒนา
 ในระดับเขต และระดับชาติ เป็นต้น ซึ่งการที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องมีกระบวนการดำเนิน
 งานที่ควรค่าแก่การศึกษา และสามารถนำผลการศึกษาที่ศึกษาในพื้นที่ที่มีการประสบผลความสำเร็จ
 ไปใช้ในพื้นที่ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จได้อีกใตคหนึ่งด้วย

นิยามศัพท์

โครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ หมายถึงโครงการที่มีจุดมุ่งหมายใน 4 ด้าน
 คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร จัดตั้งโครงการคำริชอง าทพฯ พลเอกเปรม
 ติณสูลานนท์ โดยมีคณะกรรมการใน 4 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับ
 อำเภอ โดยได้แบ่งคณะทำงานออกเป็น 4 ฝ่ายตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งมีศูนย์ประสานงานทหารกอง
 หนุนแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการดำเนินงาน

ศาลาประชาธิปไตย หมายถึง โครงการย่อยด้านการเมือง ซึ่งสนองคอบค่อจุดมุ่งหมาย
 หรือนโยบายด้านการเมืองของโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ จัดตั้งขึ้นเพื่อมุ่งปลูกฝัง
 อุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมีคณะทำงานฝ่ายการเมืองของศูนย์ประสานงานทหารกองหนุนแห่ง
 ชาติ เป็นผู้รับผิดชอบ

การเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการปลูกฝังแบบแผนหรืออุดมการณ์ในทาง
 การเมือง ซึ่งทำให้บุคคลได้รับทัศนคติและมีบุคคลิกภาพ ตลอดจนจนพฤติกรรมในทางการเมืองเกิดขึ้น

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

1. ศาลาประชาธิปไตย เป็นสถาบันทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นที่เป็นตัวการก่อให้เกิด
 กระบวนการ เรียนรู้ทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นได้
2. แผนงานการฝึกอบรมและกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตยดำเนินไปในลักษณะที่
 สามารถให้การ เรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน และมีความสอดคล้องต่อหลักการ
 ของประชาธิปไตย

3. การ เล็ง เห็นถึงผลประโยชน์ที่สนองตอบต่อการดำรงชีพ เป็นสา เหตุของการตัดสินใจ ของการตัดสินใจของผู้ เข้าร่วมในการฝึกอบรม ตามแผนงานของ ศาลาประชาธิปไตย
4. ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามแผนงานการให้การ เรียนรู้ทางการ เมืองของศาลาประชาธิปไตยและ เข้าร่วมในกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตย มีทัศนคติทางการ เมืองที่เปิดกว้าง และมีความสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย

วิธีการศึกษาริวิจัย

การศึกษาในตอนนี้ ผู้วิจัยได้วางแนวทาง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนงานการศึกษานั้น เป็นประเด็น ๆ ค่อเนื่องกันตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดหน่วยที่ใช้ในการศึกษา
2. การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและนิยามตัวแปร
3. การสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การทดสอบและปรับปรุง เครื่องมือ
5. วิธีการรวบรวมข้อมูล
6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
7. ข้อจำกัดจากการศึกษาริวิจัย

การกำหนดหน่วยที่ใช้ในการศึกษาริวิจัย

จากแผนงานการศึกษาริวิจัยที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 1 ได้ระบุให้ทำการศึกษา ริวิจัยในพื้นที่เป้าหมายที่ใช้ เป็นหน่วยในการศึกษาริวิจัยดังนี้

1. สมาชิกศาลาประชาธิปไตยหมู่บ้านหนองยาว ตำบลหนองยาว อำเภอนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 25 คน
2. สมาชิกศาลาประชาธิปไตยหมู่บ้านดงงาม ตำบลจรัล อำเภอบ้านลาด จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 25 คน
3. สมาชิกศาลาประชาธิปไตยหมู่บ้านน้ำพอง ตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 25 คน
4. สมาชิกศาลาประชาธิปไตยหมู่บ้านทุ่งคา ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอมือง จังหวัดชุมพร จำนวน 25 คน

รวมจำนวนสมาชิกสภาประชาชนโดยใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ 100 คน ซึ่งขึ้น
 คนในหลักเกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. การกำหนดหน่วยที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดโดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้
  - ก. ต้องเป็นสภาประชาชนไทยที่จัดตั้งมาไม่น้อยกว่า 2 ปี ทั้งนี้ เพราะ
 ระยะเวลา 2 ปีนั้น เป็นระยะที่สามารถเริ่มดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ
 ได้อย่างเต็มที่แล้ว และสมาชิกสภาประชาชนไทยมีความเคยชิน ต่อ
 กระบวนการของสภาประชาชนไทยพอสมควรแล้ว
  - ข. เป็นสภาประชาชนไทยที่ประสบผลสำเร็จในการประเมินของเจ้าหน้าที่
 ที่ทางราชการในหลายหน่วยงาน เช่น สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง
 มหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น
  - ค. เป็นสภาประชาชนไทยที่กองงานความมั่นคง กรมการปกครอง กระทรวง
 มหาดไทย ตั้งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดตั้งสภาประชาชนไทยได้
 ใช้เป็นสภาประชาชนไทย ตัวอย่างให้กับสภาประชาชนไทยที่จะ ขอ
 จัดตั้งใหม่มาศึกษา

ซึ่งสภาประชาชนไทยใน 4 แห่งที่ได้เลือกเป็นหน่วยที่ใช้ในการศึกษานั้นมี หลัก-
 เกณฑ์ตามที่กล่าวไว้ครบทุกประการ

2. วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling) กล่าวคือ กลุ่ม-
 ประชากร (สมาชิกสภาประชาชนไทย) ที่ใช้ในการศึกษานั้นจะจัดแบ่งกลุ่ม
 ใน 2 ลักษณะ คือ
  - ก. กลุ่มประชากรที่เป็นกรรมการสภาประชาชนไทยและกลุ่มประชากร ที่
 ไม่ได้เป็นกรรมการสภาประชาชนไทย
  - ข. กลุ่มประชากรที่มีช่วงอายุต่าง ๆ กันทั้งหญิง และชาย

อนึ่ง จำนวนของกลุ่มประชากรที่ทำการสุ่มนั้นจะไม่เท่ากัน ทั้งนี้ เพราะ จำนวน
 สมาชิกสภาประชาชนไทยที่มา เป็นตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนั้นมาด้วยความ
 สนิทใจ โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ ของกองงานความมั่นคง กรมการปกครอง กระทรวง
 มหาดไทย และวิทยาการความมั่นคงที่รับผิดชอบสภาประชาชนไทยได้ เชิญชวนมาให้

ดังนั้น ลักษณะของประชากร (สมาชิกศาลาประชาธิปไตย) ที่ใช้ เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสุ่มนั้น มีลักษณะที่แตกต่างกันไปแต่ก็ได้จำนวนรวมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครบทั้ง 4 แห่งตามที่กำหนดไว้

การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและนิยามตัวแปร

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ได้แก่

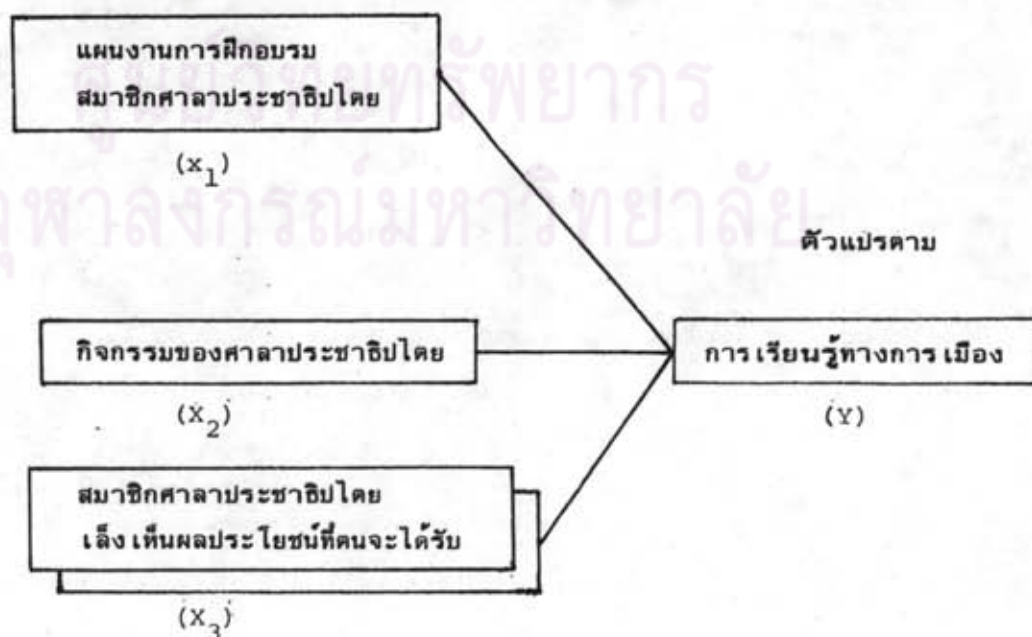
1. แผนงานการฝึกอบรมสมาชิกศาลาประชาธิปไตย
2. กิจกรรมของศาลาประชาธิปไตย
3. สมาชิกศาลาประชาธิปไตย เล็ง เห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ

ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ การเรียนรู้ทางการ เมือง

การกำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดโดยยึดถือกรอบแผนงานการศึกษาริวิจัยในบทที่ 1 แนวความคิดทางหลักวิชาการในบทที่ 2 และ แนวการจัดตั้ง และดำเนินกิจกรรมศาลาประชาธิปไตย ในบทที่ 3 มาเป็นเกณฑ์กำหนด

ซึ่งอาจเขียนแผนภาพแสดงตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ใช้เป็นหลักในการศึกษาริวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ผู้วิจัยได้นำตัวแปรดังกล่าวไปกำหนดตัวชี้วัดหรือครรชนี (indicator) เพื่อสามารถวัดได้ใน 2 วิธีคือ

วิธีหนึ่ง ใช้วิธีการสำรวจหลักฐานที่เป็น เอกสารของทางราชการในเรื่องแผนงาน การฝึกอบรมสมาชิกสภาประชาชนไทย และกิจกรรมของสภาประชาชนไทย

วิธีสอง ใช้วิธีการสำรวจโดยแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น เพื่อต้องการทราบ ข้อมูล ในส่วนของการที่สมาชิกสภาประชาชนไทย เล็งเห็นประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับในสภาประชาชนไทยอย่างไร และผลการศึกษาวิจัยทัศนคติของสมาชิกสภาประชาชนไทยที่สะท้อนต่อการเรียนรู้ทางการ เมือง

ความหมายและนัยสำคัญของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาอาจจำแนกได้ดังนี้

1. แผนงานการฝึกอบรมสมาชิกสภาประชาชนไทย หมายถึง แผนงานหลัก ซึ่ง กองงานความมั่นคง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งรับผิดชอบในการจัดตั้งและดำเนินการ เรื่องสภาประชาชนไทย ได้จัดทำขึ้นและได้เสนอ เป็นแผนงานฝ่ายการ เมืองตามโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติซึ่ง แผนงานดังกล่าวประกอบไปด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาที่ดำเนินการ งบประมาณ เป็นต้น ซึ่งแผนงานดังกล่าวใช้ดำเนินการในทุก ๆ สภาประชาชนไทย
2. กิจกรรมของสภาประชาชนไทย หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุม ปรึกษาหารือ ของคณะกรรมการสภาประชาชนไทยและเห็นชอบที่จะดำเนินการในสภาประชาชนไทยนั้น ๆ กิจกรรมดังกล่าวในแต่ละสภาประชาชนไทย อาจแตกต่างกันไปตามลักษณะของปัญหาในพื้นที่นั้น ๆ แต่แนวทางปฏิบัติในการจัดกิจกรรมของสภาประชาชนไทยนั้น คงถือแนวทางที่ฝ่ายการ เมืองศูนย์ประสานงานทหารกองทุนแห่งชาติ ได้วางแนวทางอย่างกว้าง ๆ ไว้ ซึ่งมีแนวทางใหญ่ ๆ อยู่ 2 ประการคือ กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมภายในสภาประชาชนไทย และกิจกรรมภายนอกสภาประชาชนไทย รายละเอียดของกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสภาประชาชนไทยนั้น ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3

3. สมาชิกสภาประชาชนไทย เล็งเห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ หมายถึง ทหารกองหนุนและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่สภาประชาชนไทย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาประชาชนไทยไม่ว่าจะเป็นกรรมการสภาประชาชนไทย หรือ ไม่ได้เป็นกรรมการแต่มีส่วนเกี่ยวข้องและเข้าร่วมในกิจกรรมของสภาประชาชนไทยอยู่เสมอ และสมาชิกสภาประชาชนไทยดังกล่าว เล็งเห็นผลตอบแทนที่ตนเองจะได้รับจากการเข้าร่วมในกิจกรรมสภาประชาชนไทยไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม และผลประโยชน์นั้นจะเป็นไปในรูปแบบใด อาทิ มีผลต่อการประกอบอาชีพ มีผลต่อการได้รับความรู้ทางการเมือง เป็นต้น

การสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ตอน และใช้เครื่องมือการศึกษาใน 2 กรณี คือ

1. การศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อตอบคำถามใน 2 ประเด็น เพื่อพิสูจน์สมมติฐานในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 กล่าวคือ

ในประเด็นแรก ต้องการทราบถึง แผนงานการฝึกอบรมและให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนของสภาประชาชนไทย ว่ามีความสอดคล้องต่อหลักการของประชาชนไทยหรือไม่อย่างไร

ในประเด็นที่สองต้องการทราบถึง กิจกรรมของสภาประชาชนไทยว่า เป็นไปตามแผนงานการฝึกอบรม และให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนว่ามีความสอดคล้องต่อหลักการของประชาชนไทยหรือไม่อย่างไร

สำหรับวิธีการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นั้น ใช้วิธีการสำรวจเชิงเอกสาร (documentary research) โดยตรวจสอบจากเอกสาร คำสั่งทางราชการ และเอกสารทางวิชาการ

2. ในการศึกษาตอนที่ 2 เป็นการศึกษาเพื่อตอบคำถามใน 2 ประเด็น เพื่อพิสูจน์สมมติฐานในข้อที่ 3 และข้อที่ 4 กล่าวคือ

ในประเด็นแรก ต้องการทราบถึง ความต้องการของผู้เข้าฝึกอบรม และเข้าร่วมในกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตย โดยว่า เล็ง เห็นถึงผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับมากกว่าความรู้ทางการ เมืองหรือไม่อย่างไร

ในประเด็นที่สอง ต้องการทราบถึงทัศนคติและบุคลิกภาพทางการเมืองของผู้ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมและ เข้าร่วมในกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตยโดยว่ามีลักษณะอย่างไร และมีความสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร

สำหรับวิธีการศึกษาในตอนที่ 2 นี้ จะใช้วิธีการสำรวจ (survey research) ในภาคสนาม 1 โดยการทดสอบด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และทำการทดสอบกับประชากร ที่กล่าวไว้ในหน่วยที่ใช้ในการศึกษาริวิจัย และใช้วิธีการวัดตามหลักเกณฑ์ของ ลิเคิร์ต สเกล (Likert scale) โดยนำลักษณะในแนวทางที่สอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยมาตั้งเป็นคำถามทั้งในข้อความที่เป็นในแง่บวก (positive) และแง่ลบ (negative) ความถี่กันไป ทุกคำถามจะมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และได้กำหนดคำตอบออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยผู้ตอบคำถามจะเลือกตอบได้ตามใจชอบ ข้อละ 1 คำตอบ คำตอบแต่ละข้อจะกำหนดคะแนนไว้ตามระดับดังที่กล่าวแล้วคือ

ก. ถ้าคำตอบที่เป็น แ่งบวก (positive) ต่อหลักการของประชาธิปไตยและเป็นแง่ลบ (negative) ต่อหลักการที่ขัดกับหลักการของประชาธิปไตย

ตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้คะแนนเท่ากับ 5

ตอบ เห็นด้วย จะได้คะแนนเท่ากับ 4

ตอบ ไม่มีความเห็น จะได้คะแนนเท่ากับ 3

ตอบ ไม่เห็นด้วย จะได้คะแนนเท่ากับ 2

ตอบ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งจะได้คะแนนเท่ากับ 1

ข. ถ้าคำตอบที่เป็น แ่งลบ (negative) ต่อหลักการของประชาธิปไตย และเป็นแง่บวก (positive) ต่อหลักการที่ขัดกับหลักการของประชาธิปไตย

ตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้คะแนนเท่ากับ 1

ตอบ เห็นด้วย จะได้คะแนนเท่ากับ 2

ตอบ ไม่มีความเห็น จะได้คะแนนเท่ากับ 3

ตอบ ไม่เห็นด้วย จะได้คะแนน เท่ากับ 4

ตอบ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะได้คะแนน เท่ากับ 5

มาตรวัดทัศนคติและบุคลิกภาพทางการเมือง

ผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดที่คุณบุญฤทธิ์ แสนพาน ได้ใช้ เป็น เกณฑ์วัดทัศนคติทางการเมืองของผู้นำสหภาพแรงงานไทย ซึ่งได้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2525¹ ทั้งนี้ เพราะลักษณะกลุ่มประชากรของการศึกษามีความคล้ายคลึงกันและอยู่ในปัจจัยพื้นฐานทั้งทาง เศรษฐกิจ สังคมและการ เมืองในระดับเดียวกัน และ เป็นการนำ เกณฑ์ดังกล่าวมาทำการทดสอบถึงลักษณะของประสิทธิภาพในการใช้ เป็น เกณฑ์ได้อีกต่อไปหรือไม่ และควรปรับปรุงตรงจุดใด และท้ายที่สุดอาจนำผลการวิจัยมา เปรียบ เทียบกันในบางกรณีได้ เนื่องจากใช้ เกณฑ์วัดในระดับเดียวกัน ด้วยวิธีการเดียวกัน ซึ่งมี เกณฑ์วัดดังนี้

ก. มาตรวัดทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตย

1. ความ เชื่อในสิทธิหรืออุดมการณ์แบบประชาธิปไตย

- 1.1 เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถ มีเหตุผล มีศักดิ์ศรีและมีความสำคัญ
- 1.2 เชื่อว่ามนุษย์มีความ เท่า เทียมกัน
- 1.3 เห็นว่า เสรีภาพ เป็นสิ่งจำเป็น
- 1.4 ประชาชน เป็นเจ้าของอำนาจรัฐ

2. ความ เชื่อและความนิยมในรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย

- 2.1 เชื่อว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแก้ปัญหาของชาติได้
- 2.2 สถาบันการปกครองจะต้องมีการแบ่งอำนาจ มีการถ่วงดุลย์ระหว่างกันและถูกควบคุมโดยมหาชน
- 2.3 ผู้ปกครองจะต้องได้รับความ เห็นชอบและยินยอมจากประชาชน โดยการ เลือกตั้งอย่าง เสรีและมีกำหนดการ เปลี่ยนแปลงผู้ปกครองไว้เป็นวาระโดยสันติวิธีตามแบบแผนและผู้ปกครอง ต้อง รับผิดชอบต่อประชาชน

¹บุญฤทธิ์ แสนพาน "ทัศนคติทางการเมืองของผู้นำสหภาพแรงงานไทย"

- 2.4 กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนต่าง ๆ จะนำมาบังคับใช้ หรือจะเปลี่ยนแปลงได้ต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนหรือตัวแทน
- 2.5 อำนาจอรัฐจะต้องจำกัด ใช้อำนาจรัฐเท่าที่จำเป็น การใช้อำนาจเป็นไปตามระเบียบแบบแผนและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
- 2.6 ผลประโยชน์ กรรมสิทธิ และสิทธิส่วนบุคคลจักต้องได้รับหลัก - ประกันและให้การคุ้มครอง
- 2.7 การคัดลืนใจใช้เสียงข้างมาก เป็น เกณฑ์และต้องคุ้มครองสิทธิของฝ่ายข้งน้อย
- 2.8 ต้องมีหลักประกันความ เสมอภาค
- 2.9 ต้องมีพรรคการเมืองมากกว่า 1 พรรค หรือมีสิ่งให้ เลือก มากกว่า 1 สิ่ง
3. ความนิยมชมชอบวิธีชีวิตภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย
- 3.1 ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางสังคม การเมือง หรือการเข้าร่วมพรรคการเมือง การเลือกประกอบอาชีพ การเลือกที่อยู่อาศัย การเดินทาง การติดต่อสื่อสาร การศึกษาเล่าเรียน การตั้งสมาคม การพูด เขียน พิมพ์ และโฆษณา ฯลฯ
- 3.2 ประชาชนมีสิทธิ คัดค้านการปฏิบัติของรัฐบาล การแก้ออกกล่าวหา ได้รับคำทดแทน ได้รับความเป็นธรรมและสะดวกในที่ จับกุมคุมขัง หรือจำคุก สิทธิการใช้บริการของรัฐ การร้องทุกข์ การฟ้องร้องหน่วยราชการ สิทธิในครอบครัวและทรัพย์สิน ฯลฯ
- 3.3 ประชาชนมีความเสมอภาคในทางกฎหมายทางการเมือง ในโอกาสแสวงหาความก้าวหน้า เสมอภาคในการให้ความ คุ้มครองและให้บริหารจากรัฐ ตลอดจนศักดิ์ศรีของความเป็นคน ฯลฯ
- 3.4 ประชาชนมีหน้าที่เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ร่วมเสียภาษีอากรและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ฯลฯ

4. ความมีบุคคลิกภาพที่ เป็นนักประชาธิปไตย

- 4.1 ความรู้จัก เคารพสิทธิของผู้อื่นให้ความสำคัญและรับฟังความเห็นที่แตกต่างตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์ด้วย เหตุผล
- 4.2 ความรู้จักแก้ปัญหา โดยใช้เหตุผลความอดกลั้นและสันติวิธี
- 4.3 ความพยายามมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ มีความสำนึกทางการเมือง และมีความ เชื่อมั่นในตนเอง

ข. มาตรฐานทัศนคติที่ไม่สอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย

1. ความ เชื่อที่ไม่สอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย

- 1.1 มนุษย์ส่วนมากใจ ไม่มี เหตุผลไม่รู้จักความต้องการที่แท้จริงของคนเอง
- 1.2 มนุษย์ไม่เท่าเทียมกัน มีคนใจ คนฉลาด ความ เสมอภาคจึงไม่มีโดยธรรมชาติ
- 1.3 เสรีภาพก่อให้เกิดความวุ่นวาย หายนะ
- 1.4 ผู้ฉลาดและเข้มแข็ง จึงควร เป็นผู้ปกครอง เป็นผู้ยึดกุมอำนาจรัฐ

2. ความนิยมระบบการปกครองที่ไม่สอดคล้องต่อหลักการประชาธิปไตย

- 2.1 เชื่อว่าการใช้อำนาจอย่าง เด็ดขาดของผู้นำสามารถแก้ไขปัญหาของชาติได้
- 2.2 ผู้ปกครองมาจากผู้ที่ เข้มแข็ง เจลี่ยฉลาด และครองอำนาจ เรื่อยไปจนกว่าจะมีผู้ที่ เข้มแข็งกว่ามาครองแทนหรือมีทายาทขึ้นครองอำนาจแทน
- 2.3 สถาบันการปกครอง เป็น เครื่องมือของผู้นำในการปกครองการจัดตั้ง ขอบเล็ก ฯลฯ เป็นไปตามความประสงค์ของผู้นำ และสถาบันเหล่านั้นขึ้นต่อผู้นำและรวมอำนาจสูงสุดไว้ที่ผู้นำ อย่างเด็ดขาด
- 2.4 กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ผู้นำจะเป็นผู้กำหนด และใช้บังคับโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากประชาชน
- 2.5 อำนาจรัฐมีไม่จำกัด ผลประโยชน์ของรัฐเป็นใหญ่

- 2.6 ผลประโยชน์ การมสิทธิส่วนบุคคลจะมีได้ก็ เฉพาะที่รัฐอนุญาต
ให้มีแค่ผลประโยชน์หรือกรรมสิทธิ หรือสิทธิส่วนบุคคลเท่านั้น
ต้องไม่กระทบกระ เทือนผลประโยชน์หรืออำนาจของรัฐ
  - 2.7 การตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ เป็นอำนาจของผู้นำโดยเด็ดขาด
  - 2.8 ต้องขจัดแนวความคิดที่ได้แย้งอย่างรุนแรงและ เด็ดขาด
3. บัณฑิตที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย
    - 3.1 ยึดมั่นในค่านิยมแบบพื้นบ้านที่มักจะมีความ เชื่อ เก่า ๆ ที่ไม่มี
เหตุผล หรือหมกมุ่นในเรื่องไสยกลาง ไสยศาสตร์
    - 3.2 เชื่อฟังและจงรักภักดีต่อผู้นำ
    - 3.3 ทำหน้าที่ตามที่ถูกกำหนดและมอบหมาย
    - 3.4 ไม่นิยมแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะความคิดโต้แย้งโดยถือ
ว่าเป็น เรื่องของผู้มีอำนาจ
  4. บุคคลิกภาพที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย
    - 4.1 ชอบใช้อำนาจเมื่อมีโอกาส ชอบแสดงออกว่าเป็นผู้มีอำนาจ
ราชศักดิ์ ชอบข่มขู่ กดขี่ผู้ด้อยกว่า
    - 4.2 โอนอ่อน เคารพนบยอมต่อผู้ทรงอำนาจ
    - 4.3 นิยมการใช้กำลังรุนแรง ดุดันและไม่อ่อนข้อ ไม่ประนีประนอม
    - 4.4 ไม่ไว้ใจเพื่อนมนุษย์

อนึ่ง ในการสำรวจภาคสนามนี้ จะแบ่งขั้นตอนการทดสอบแบบสอบถาม เป็น 2
ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก จะนำแบบสอบถามที่ดัดขึ้นไปทำการทดสอบกับผู้เข้าร่วมในกิจกรรม
ของศาลาประชาธิปไตย ซึ่งไม่ได้อยู่ในหน่วยที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อหาข้อบกพร่อง และทำ
การปรับปรุงแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่สอง ทำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแล้วมาทดสอบกับกลุ่มประชากร
ในหน่วยที่จะทำการศึกษา

จากขั้นตอนและแนวทางในการศึกษาวิจัยที่ได้กล่าวไปนั้น จะมีการใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยใน 2 ลักษณะ

1. เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ
2. เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ในเชิงปริมาณ

สำหรับ เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ในเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวความคิดที่นักวิชาการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางการ เมือง วัฒนธรรมทางการ เมือง และ แนวความคิดเกี่ยวกับหลักของประชาธิปไตย อาทิ ริชาร์ด อี. ดอร์สัน (Richard E. Dawson), เคนเนต พรูวิท (Kenneth Prewitt), เกเบรียล เอ. แอลมอนด์ (Gariel A. Almond) ซิดนีย์ เวอร์บา (Sidney Verba), โรเบิร์ต เอ. ดาล (Robert A. Dahl) เป็นต้น มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวความคิดที่นักวิชาการได้สร้างแนวทางการศึกษาไว้ดังที่ได้กล่าวไปในการใช้เครื่องมือในเชิงคุณภาพนั้นมาทำการสร้างแบบสอบถาม เพื่อวัดผลในเชิงปริมาณตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนงานการศึกษา ซึ่งสะท้อนกลับไปสู่เนื้อหาทางวิชาการในเชิงคุณภาพด้วย

จากที่ผู้วิจัยได้วางแผนการศึกษาไว้ นั้น ในส่วนของการสร้างแบบสอบถาม ที่ได้กล่าวถึงการสร้างลักษณะของแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งได้กล่าวไปแล้ว นั้น

ดังนั้น จะขอกำหนดถึง เครื่องชี้วัดในการศึกษาวิจัย โดยนำแผนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. จัดทำแบบสอบถามสมาชิกสภาประชาชนไทยเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงแรกมุ่งเน้นถึงข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกสภาประชาชนไทยผู้ตอบแบบสอบถามช่วงที่สองมุ่งถึงข้อมูลในความคิดเห็นของสมาชิกสภาประชาชนไทยในการเข้าร่วมในกิจกรรมสภาประชาชนไทย และช่วงที่สามมุ่งถึงข้อมูลในความคิดเห็นของสมาชิกสภาประชาชนไทยที่มีต่อกิจกรรมและการดำเนินงานสภาประชาชนไทย

ซึ่งลักษณะของคำถามแต่ละช่วงที่กล่าวถึงนั้น ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการทดสอบในพื้นที่และได้นำมากำหนดไว้ ณ ภาคผนวกแล้ว

2. ลักษณะของคำถามหรือตัวชี้วัดที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้นนั้นมีลักษณะดังนี้
 แบบสอบถามในช่วงที่หนึ่ง จะระบุถึงประเด็นหลักในเรื่องของ อายุ และ
 สถานภาพทางสังคม เป็นสำคัญ ซึ่งมีจำนวนคำถามทั้งหมด 11 ข้อ
 แบบสอบถามในช่วงที่สอง จะระบุถึงการที่สมาชิกสภาประชาชนไทย เล็ง
 เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการ เข้าร่วมในกิจกรรมสภาประชาชนไทย
 เป็นสำคัญ ซึ่งมีจำนวนคำถามทั้งหมด 16 ข้อ
 แบบสอบถามในช่วงที่สาม จะระบุถึงทัศนคติของสมาชิกสภาประชาชนไทย
 ในการดำเนินกิจกรรมสภาประชาชนไทย มีคำถามทั้งหมด 52 ข้อ ลักษณะ
 ของคำถามได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 1 กล่าวคือ

- 1) ทัศนคติต่อหลักการประชาชนไทย
  - 2) ทัศนคติต่อระบบการปกครองแบบประชาชนไทย
  - 3) ทัศนคติต่อวิถีชีวิตภายใต้การปกครองแบบประชาชนไทย
  - 4) ความ เป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบประชาชนไทย
  - 5) ทัศนคติที่ชัดต่อหลักการประชาชนไทย
  - 6) ทัศนคติที่ชัดต่อระบบการปกครองแบบประชาชนไทย
  - 7) ทัศนคติที่ชัดต่อวิถีชีวิตภายใต้การปกครองแบบประชาชนไทย
  - 8) ความ เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ชัดต่อหลักการประชาชนไทย
- รวมคำถามทั้ง 3 ช่วงมีจำนวนทั้งหมด 79 ข้อ

รายละเอียดใน เครื่องชี้วัดแต่ละช่วงได้ปรากฏอยู่ในแบบสอบถามในภาคผนวกแล้ว

ลักษณะของการตั้งคำถามนั้น ผู้วิจัยได้คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. คำถามจะถาม เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมสภาประชาชนไทย เป็นหลัก
2. ลักษณะคำถามจะตั้งสลับกันระหว่างคำถามที่เป็นไปในเชิงบวกและลบ ใน
 ประเด็นคำถามแต่ละประเด็นจะมีคำถามย้อนกลับ เป็นทั้ง เชิงบวก และลบ
 อยู่ แต่จะทิ้งช่วงห่างกัน โดยมีคำถามในประเด็นอื่นมาสลับคั่นอยู่
3. ส่วนวนที่ใช้ในคำถามจะเป็นไปอย่างง่าย ๆ และใกล้เคียงกับส่วนวนทาง
 ภาษาพูด เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนในชนบท
4. ลักษณะรูปแบบของแบบสอบถามจะใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นสำ เร็จรูปและ
 สะดวกต่อผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด

สำหรับการสร้างรายละเอียดเนื้อหาของตัวชี้ในคำถามช่วงที่สามนั้น จะนำมาเข้าตารางสำรวจความเหมาะสมตามส่วนประ เป็นค่า (rating scale) แนวทางของ ลิเคอร์ท (Likert Scale)¹

การทดสอบและปรับปรุง เครื่องมือ

ในขั้นนี้ เป็นการนำแบบสอบถามที่ออกแบบไว้มาทำการทดสอบและปรับปรุง เพื่อให้ อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานพอที่จะนำไปใช้ในการวิจัยได้ ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้จัดลำดับการ ทดสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถาม ซึ่ง เดิมมีจำนวนคำถามทั้งหมด 60 ข้อ ไปให้ท่านอาจารย์ กนลา สุขพานิช-ขันตปราช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้
2. นำคำแนะนำและข้อแก้ไขปรับปรุงมาปรับแบบสอบถามและได้คำถามทั้งหมด หลังจากปรับปรุงแล้วรวม 79 ข้อ
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปให้ ม.ร.ว.กำสุน เทพ เทวกุล ผู้อำนวยการ กองงานความมั่นคง กรมการปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกท่าน หนึ่ง และ เจ้าหน้าที่กองงานความมั่นคง ซึ่งรับผิดชอบงานศาลาประชาธิปไตย ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในเรื่องส่วนที่จะใช้ในการทำวิจัยกับสมาชิกศาลา-ประชาธิปไตยในพื้นที่ศาลาประชาธิปไตย
4. นำแบบสอบถามที่ปรับส่วนแล้วไปทำการทดสอบสมาชิกศาลาประชาธิปไตย จำนวน 10 คน ที่ศาลาประชาธิปไตย หมู่บ้านเกษตรพัฒนา ตำบล เกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีสภาพคล้ายคลึงกับพื้นที่ เป้าหมายที่จะใช้ เป็นหน่วยในการศึกษาวิจัย

¹ David Kretch and others, Individual and Society, (New York :

การุ่มตัวอย่างในการทดสอบแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยขอให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
 ศาลาประชาธิปไตยหมู่บ้านเกษตรพัฒนา จัดสมาชิกศาลาประชาธิปไตยมา 10 คน โดยให้มีทั้ง
 2 เพศ และมีระดับอายุต่าง ๆ กัน และเป็นกลุ่มที่บางคนเป็นกรรมการศาลาประชาธิปไตยและ
 บางคนไม่ได้ดำรงตำแหน่งอะไรเลย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ทำการทดสอบจำนวน 10 ชุด มาทำการทดสอบเพื่อหา
 ความเชื่อมั่น โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน¹ (analysis of variance) แล้วจึง
 นำไปใช้ในการวิจัยในศาลาประชาธิปไตยที่ใช้ เป็นหน่วยในการศึกษา

สำหรับผลการทดสอบหาความยากง่ายและการอ่านจากการจำแนก ตลอดจน การ
 วิเคราะห์ความแปรปรวน จะขอนำไปไว้ในภาคผนวก

การปรับปรุง เครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ
 สอบถามหลักการวิจัยแล้ว และขอคำแนะนำจากสมาชิกศาลาประชาธิปไตยที่ใช้ เป็นกลุ่ม ตัว
 อย่างในการทดสอบและปรับปรุง เครื่องมือในการวิจัย

ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและข้อแนะนำของสมาชิกศาลาประชา
 ธิปไตย มีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการนำไปปรับปรุงกับแบบสอบถามในขณะที่ทำการวิจัยในพื้นที่ เป้า
 หมายด้วยวิธีการอธิบายถึงลักษณะคำถามในบางประเด็น เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และบุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์. ระเบียบวิธีการ
 วิจัยทางสังคมศาสตร์ (ม.ป.ท., 2521). หน้า 97.

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้แบ่ง เป็น 2 รูปแบบและในแต่ละรูปแบบก็มีวิธีการที่แตกต่างกันไปกล่าวคือ

1. รูปแบบของการรวบรวมข้อมูลในเชิง เอกสาร ในรูปแบบนี้ เป็นวิธีการในเชิงคุณภาพดังที่ได้กล่าวไปข้างแล้ว การรวบรวมข้อมูลในรูปแบบนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจาก เอกสารทางวิชาการตามท้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่เกี่ยวข้องกับศาลาประชาธิปไตย

การรวบรวมข้อมูลในเชิง เอกสารนี้ ได้ทำการรวบรวมตั้งแต่วันที่ เดือนมิถุนายน 2528 จนถึงเดือนมกราคม 2529 รวมระยะเวลา 8 เดือน

2. รูปแบบของการรวบรวมข้อมูลในเชิงการสำรวจในรูปแบบนี้ เป็นวิธีการ ในเชิงปริมาณ ดังที่ได้กล่าวไปข้างแล้ว การรวบรวมข้อมูลในรูปแบบนี้ได้ใช้การสำรวจข้อมูลจากสมาชิกศาลาประชาธิปไตย ในหน่วยที่ใช้ทำการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม

การใช้แบบสอบถามในศาลาประชาธิปไตยนั้น ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่กองงานความมั่นคง กรมการปกครอง และปลัดอำเภอ สัสดีอำเภอในพื้นที่ ตลอดจนกำนัน และผู้ใหญ่บ้านช่วยกรูณาอำนวยความสะดวกและจัดสมาชิกศาลาประชาธิปไตยมาตามจำนวนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแจกให้กับสมาชิกศาลาประชาธิปไตยที่สละเวลาการประกอบอาชีพมาทำแบบสอบถามที่ศาลาประชาธิปไตยคนละ 1 ชุด และสมาชิกศาลาประชาธิปไตยจะกรอกแบบสอบถามนั้นเอง โดยผู้วิจัยได้ใช้การอธิบายวิธีการทำแบบสอบถามและเปิดโอกาสให้ซักถาม ในประเด็นคำถามที่สงสัย ยกเว้นสมาชิกศาลาประชาธิปไตยบางท่านที่มีอายุมากสายตาไม่ดีไม่อาจอ่านแบบสอบถามได้ชัด ผู้วิจัยก็จะใช้การสัมภาษณ์แทน และกรอกแบบสอบถามให้จากการสัมภาษณ์

การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโดย เดินทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

- ก. วันพฤหัสบดีที่ 13 กุมภาพันธ์ 2529 เดินทางไปสำรวจข้อมูลสมาชิกสภาประชาชนไทย ที่ศาลาประชาชนไทยบ้านหนองยาว ตำบลหนองยาว อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ข. วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ 2529 เดินทางไปสำรวจข้อมูลสมาชิกสภาประชาชนไทย ที่ศาลาประชาชนไทยบ้านถ้ำสิงห์ ตำบลทุ่งคา อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
- ค. วันจันทร์ที่ 24 กุมภาพันธ์ 2529 เดินทางไปสำรวจข้อมูลสมาชิกสภาประชาชนไทย ที่ศาลาประชาชนไทยบ้านดงงาม ตำบลจรม อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
- ง. วันพฤหัสบดีที่ 27 กุมภาพันธ์ 2529 เดินทางไปสำรวจข้อมูลสมาชิกสภาประชาชนไทย ที่ศาลาประชาชนไทยบ้านน้ำพอง ตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

สมาชิกสภาประชาชนไทยทุกท่านได้มีความกระตือรือร้นที่จะให้ความคิดเห็น ต่างๆ ลงในแบบสอบถาม และได้เสนอข้อมูลที่อยู่นอก เหนือจากแบบสอบถามถึงปัญหาของหมู่บ้าน ทั้งนี้ เพราะอยากให้ทางราชการให้ความสนใจกับปัญหาและโครงการที่สมาชิกสภาประชาชนไทย กำลังดำเนินการจัดทำอยู่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แบ่งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 กรณี คือ

1. ข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจเชิง เอกสาร (documentary research) นำมาวิเคราะห์โดยใช้หลักวิชาการมา เป็นคู่ เปรียบ เทียบ
2. ข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจภาคสนาม (survey research) จะดำเนินการดังนี้
  - 2.1 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ระดับอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม มาทำการแยกหาความสัมพันธ์ที่น่าสังเกต

2.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นคำถามเพื่อพิสูจน์สมมติฐานข้อที่ 3 มาทำการหาความสัมพันธ์กันโดยจัดลำดับคะแนนตามที่กำหนดไว้

2.3 นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามเพื่อพิสูจน์สมมติฐานข้อที่ 4 มาทำการหาความสัมพันธ์กัน โดยจัดลำดับคะแนนตามที่กำหนดไว้

ในแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ในข้อย่อยจะถูกนำมารวมกันเพื่อมา คำนวณ เป็นค่าร้อยละ และจะถูกแปลงความถี่ของแต่ละข้อย่อย เพื่อหาตัวกลาง เลขคณิต และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ เปรียบเทียบหาความสัมพันธ์กันต่อไป

อนึ่ง เกณฑ์ในการพิจารณาระดับทัศนคติและบุคลิกภาพทางการ เมือง แบ่งค่าตัวกลาง เลขคณิตออกเป็น 5 ช่วง โดยใช้หลักการปิดเศษทศนิยม 2 ตำแหน่ง เพื่อพิจารณาว่า สอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยได้ดังนี้

ค่าระหว่าง 5.00 - 4.21	ถือว่ามี ความสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยอย่างมาก
ค่าระหว่าง 4.20 - 3.41	ถือว่ามี ความสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย
ค่าระหว่าง 3.40 - 2.61	ถือว่ามี ความกำกวมระหว่างความสอดคล้อง และ ไม่สอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย
ค่าระหว่าง 2.60 - 1.81	ถือว่าไม่สอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย
ค่าระหว่าง 1.80 - 1.00	ถือว่าไม่สอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย เป็นอย่างมาก

ขั้นตอนหลังจากที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร และจากการสำรวจแล้ว กล่าวคือ

1. ข้อมูลที่เป็น เอกสาร ผู้วิจัยได้นำมาทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กันในทาง วิชาการ โดยคำนึงถึงตัวแปรที่จะนำไปสู่การยืนยันต่อสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้
2. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้หลักการ (likert scale) และใช้วิธีนับแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอรายงานข้อมูลที่วิเคราะห์ในรูปแบบที่เป็นตารางต่าง ๆ

ตารางต่าง ๆ ที่นำมา เสนอนั้นได้ตั้งประเด็นขึ้นตามตัวแปรที่กำหนดและมุ่งที่จะนำไปสู่การยืนยันต่อสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีความสอดคล้องตามหลักวิชาการ

การแจกแจงความถี่ในตารางต่าง ๆ นั้นจะแจกแจงตัวเลขออกมา เป็นร้อยละและเพื่อทำการทดสอบว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่กำหนดขึ้นนั้นส่งผลให้สมาชิกสภาประชาธิปไตย มีการเรียนรู้ทางการเมืองในลักษณะใดบ้าง ผู้วิจัยก็จะแบ่งกลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกสภาประชาธิปไตย ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. กลุ่มสมาชิกสภาประชาธิปไตยที่มีอายุต่ำกว่า 36 ปี กับกลุ่มสมาชิกสภาประชาธิปไตย ที่มีอายุสูงกว่า 36 ปี
2. กลุ่มสมาชิกสภาประชาธิปไตยที่มีสถานภาพทางสังคม เป็นกรรมการสภาประชาธิปไตย กับกลุ่มสมาชิกสภาประชาธิปไตยที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่ง เป็นกรรมการสภาประชาธิปไตย

การแบ่งกลุ่มสมาชิกสภาประชาธิปไตยดังกล่าวนี้ ก็เพื่อที่จะทำการทดสอบนัยสำคัญ ในบางประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสงสัย เกิดขึ้น และนำไปสู่การอธิบายเพิ่มเติมในสมมติฐานที่ได้ตั้งขึ้น

ข้อจำกัดจากการศึกษาวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกสภาประชาธิปไตย จำนวนสภาประชาธิปไตยละ 25 คน เนื่องจากสมาชิกสภาประชาธิปไตย เป็นกิจกรรมที่เพิ่งดำเนินการ สมาชิกสภาประชาธิปไตยจึงมีจำนวนที่ไม่มากนักและก็ไม่อาจทราบจำนวนที่แน่นอนได้ ดังนั้น การกำหนดกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพียงสภาประชาธิปไตยละ 25 คน (4 สภาประชาธิปไตยรวม 100 คน) นั้น ก็จะได้สมาชิกสภาประชาธิปไตยที่เข้าร่วม และสัมผัสกิจกรรมสภาประชาธิปไตย อย่างต่อเนื่องได้พอสมควร ประกอบกับผู้วิจัยมีภาระหน้าที่ทางงานมากและมีระยะเวลาที่จำกัด
2. คำถามในแบบสอบถามที่ได้ตั้งขึ้นในบางข้ออาจมีถ้อยคำที่ยากต่อความเข้าใจอยู่บ้าง ผู้วิจัยก็ได้แก้ปัญหาด้วยการอธิบายคำถามนั้น เป็นภาษาพูดอย่างง่าย ๆ ให้สมาชิกสภาประชาธิปไตยทั้ง 4 สภาประชาธิปไตยที่ทำการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ในด้านวิชาการ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษามากยิ่งขึ้น เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นต้น และรู้จักนำมาประยุกต์ใช้ เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหา
2. ในด้านผลการศึกษาวิจัย อาจนำไปวิเคราะห์แนวทางในการปรับปรุงแผนงาน และกิจกรรมศาลาประชาธิปไตย และอาจนำทดลองใช้หรือศึกษา ในพื้นที่อื่น ๆ ได้
3. สร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงาน การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ เช่นระหว่าง กอ.รมน. กับกรมการปกครอง ในการสร้างประชาธิปไตยในท้องถิ่น และเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความคิดต่อสาธารณะ ตลอดจนได้ฝึกหัดการทำงานและติดต่อประสานงาน ทั้งกับหน่วยราชการและการติดต่อกับประชาชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย